

Budsjettføring oktober 2019 – Kommunal- og forvaltningskomiteen

Barnehage og kompetanseheving for norsklærere

NOAS vil berømme regjeringen for å prioritere barnehage til barn i asylmottak i statsbudsjettet. Det er svært krevende for familier å bo på asylmottak, og barnehagetilbud er avgjørende. En annen positiv satsning i budsjettet, og i tråd med regjeringens forslag til ny integreringslov, er at midlene til kompetanseheving for norsklærere doubles.

Relokalisering av sårbare fra Hellas

På grunn av Europas stengte grenser er antall asylsøkere som kommer til Norge rekordlavt. Det er derfor viktig at regjeringen vil opprettholde antallet kvoteflyktninger på 3.000, selv om vi skulle ønske det ble økt til 5.000 – som FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har bedt om.

Regjeringen har gjentatte ganger tatt til orde for at flyktningssituasjonen krever internasjonale løsninger. NOAS etterlyser norske initiativ til løsning av i det minste akutte humanitære situasjoner i Europa, knyttet til ilandføring av båtflyktninger og relokalisering av særlig sårbare flyktninger. Regjeringen har vist manglende vilje til å bidra til slike flernasjonale løsninger. Barn og voksne på flukt går en ny vinter i møte i overfylte leirer i Hellas under uverdige og uholdbare forhold. Norge bør bidra til at noen av de mest sårbare blir reddet ut, for eksempel ved å relokalisere en gruppe enslige barn til Norge. Norge har kapasitet, og kommuner ønsker å ta imot flere flyktninger.

NOAS anbefaler:

- ***Relokaliser en gruppe sårbare asylsøkere fra Hellas til Norge***

Rettsikkerhet i Utlendingsnemnda (UNE)

I regjeringens Jeløya-plattform fra januar 2018, heter det at regjeringen vil «gjøre en fornyet gjennomgang av klageordningen på utlendingsfeltet». Samme formulering er med i Granavolden-plattformen fra januar 2019. Foreløpig har ikke nødvendige tiltak blitt iverksatt.

Manglende rettsikkerhet i UNE fremkommer av en rekke utredninger og evalueringer. Graverutvalgets utredning fra mars 2017¹, peker på særlig to svakheter ved rettsikkerheten i dagens klageordning i asylsaker: Mangel på kontradiksjon og mangel på muntlighet. Kontradiksjon er et grunnleggende rettsikkerhetsprinsipp, og innebærer at asylsøkeren skal gis mulighet til å imøtegå UNEs argumenter og fremstilling av saken. Manglende kontradiksjon er særlig alvorlig i asylsaker - der et galt vedtak kan bety at mennesker tvangsutsendes fra Norge til reell risiko for forfølgelse.

I 2018 fikk kun 8 prosent av asylsøkerne mulighet til å forklare seg muntlig for UNE. Muntlig forklaring er viktig for å opplyse saken og styrke den enkeltes rettsikkerhet, og vil bidra til at det fattes riktige vedtak. Muligheten til å bli hørt muntlig er viktig for opplevd og reell rettsikkerhet. Flere muntlige behandlinger vil gi UNEs avgjørelser mer legitimitet, både hos den vedtaket gjelder og i allmennheten.

Den beste løsningen for å sikre full kontradiksjon og muntlig høring, er å innføre en topartsprosess i UNE – som man har i de tilsvarende klageorganene i både Danmark og Sverige.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-8/id2542284/>.

NOAS anbefaler:

- **Sikre full kontradiksjon i UNE**
- **Gi flere mulighet til å forklare seg muntlig for UNE**
- **Innfør topartsprosess i UNE**

Ankomstsenter Østfold

Det må bevilges midler til nødvendig utbedring av boforhold for asylsøkere ved Ankomstsenter Østfold, når oppholdstiden i 2020 skal utvides fra maksimalt 10 dager til tre uker. I dag gis asylsøkere plass i køyesenger i store telt med inntil 40 sengeplasser. De fysiske omgivelsene må legges bedre til rette for noen grad av privatliv, skjerming og trygge rammer for alle. Blant annet bør det være atskilte områder for enslige kvinner og menn, mulighet for tilpasset innkvartering og oppfølging for personer med særskilte behov, og egne, tilrettelagte områder for barnefamilier. Barn og ungdommer bør ha egnede aktivitetsområder ute og inne.

I 2018 ble det gjennomført et pilotprosjekt for tidlig helsekartleggingsamtale på Ankomstsenter Østfold. Det er viktig at en mekanisme for tidlig identifisering av sårbare asylsøkere videreføres. Dette bør inkludere utredning av og mulighet for dokumentasjon av torturskader, for å sikre at Norge oppfyller sine forpliktelser etter FNs torturkonvensjon. Identifisering av sårbare asylsøkere er viktig for opplysning av saken og asylsøkeres rettssikkerhet, for riktig mottaksplassering, og for å sikre nødvendig helseoppfølging. Tidlig identifisering vil også kunne ha betydning for integreringen, for de som gis oppholdstillatelse.

NOAS anbefaler:

- **Bevilg UDI tilstrekkelig midler for nødvendig utbedring av boforhold og ivaretagelse av rettssikkerhet ved Ankomstsenter Østfold**
- **Viderefør en mekanisme for tidlig identifisering av sårbare**

Statsløshet

UNHCR mener at statsløshet er et menneskeskapt problem, basert på politisk vilje til å ekskludere. Det handler om dårlig lovgivning, og mangel på bestemmelser i regelverket for å sikre statsløses rettigheter.²

UNHCR utga i 2015 en rapport³ som konkluderer at norsk lovgivning og praksis på flere områder strider med FNs konvensjoner om statsløshet, som Norge har sluttet seg til.⁴ Norge har ingen prosedyrer for å avgjøre hvem som skal ha status som statsløs, og heller ikke en egen oppholdsstatus for statsløse.

NOAS anbefaler:

- **Innfør statsløshetsprosedyrer og statsløshet som oppholdsgrunnlag, i tråd med Norges internasjonale forpliktelser**

Kontakt i NOAS: Mona Reigstad Dabour, politisk rådgiver, mrd@noas.org / 480 22 166

² <https://www.noas.no/norge-svikter-statslose/>.

³ UNHCR, *Mapping Statelessness in Norway*, oktober 2015 (tilgjengelig fra: <https://www.refworld.org/docid/5653140d4.html>).

⁴ FNs konvensjon om statsløses stilling av 1954 og FNs konvensjon om begrensnng av statsløshet av 1961.